

Ecologisch onderzoek

Leidse Ring Noord – Deelproject Plesmanlaan

projectnummer 459323
revisie definitief
14 december 2020

Ecologisch onderzoek

Leidse Ring Noord – Deelproject Plesmanlaan

projectnummer 459323
revisie definitief
14 december 2020

Opdrachtgever

Gemeente Leiden
Bargelaan 190
2333 CW LEIDEN

datum vrijgave
14-12-2020

beschrijving
Definitief

goedkeuring
E. Lange - van der Esch

vrijgave
P.G.C.L. van Kampen

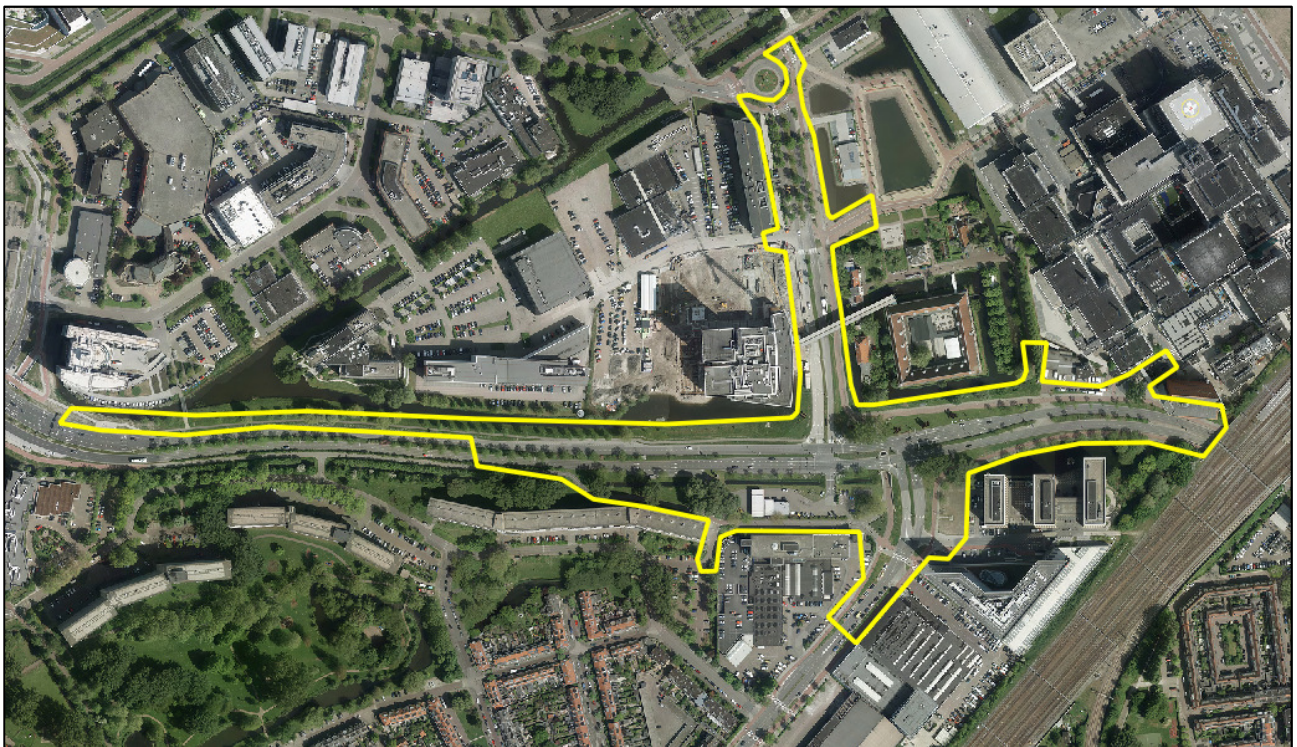
Notitie

Opdrachtgever: Dhr. D. Visser, Antea Group
Auteur: W. Moerland
Betreft: Quick scan Plesmanlaan Oost Leiden
Projectnummer: 2302
Datum: 12 december 2020
Status: definitief

bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

Op verzoek van Antea Group heeft Bureau Stadsnatuur ecologisch onderzoek verricht op een ontwikkellocatie aan de Plesmanlaan, een belangrijke verkeersader in Leiden-west. Het maakt onderdeel uit van de Leidse Ring Noord, waartoe in 2018 verkennende onderzoeken hebben plaatsgevonden (Karels-Van Krimpen *et al.* 2018; Moerland 2018). Voorliggend onderzoek voorziet in een actualisatie van deze onderzoeken, specifiek voor het deelgebied Plesmanlaan-oost (Figuur 1). Men is voornemens om de infrastructuur opnieuw in te richten, waarbij de bestaande inrichting ingrijpend zal veranderen. Middels een verkennend onderzoek (quick scan) is een inschatting gemaakt van potenties voor beschermde natuurwaarden in het licht van de Wet natuurbescherming (Wnb). Hierbij is bepaald in hoeverre deze relevant zijn voor de betreffende herontwikkeling.

Figuur 1. Plangebied in geel omkaderd.

Methodiek

Op 11 november 2020 is het plangebied bezocht door een medewerker van Bureau Stadsnatuur. Hierbij is onderzocht:

- of het gebied potentie heeft als leefgebied van soorten die naar verwachting een strikt beschermde status hebben in de Wnb;
- voor welke functies het gebied voor betreffende soorten in aanmerking komt;
- of vervolgonderzoek naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna nodig is.

Aanvullend op het veldwerk is de natuurdatabase van de gemeente Leiden geraadpleegd, in beheer bij Bureau Stadsnatuur. Bij de beoordeling is de directe omgeving van het plangebied meegenomen. Dit in verband met eventuele externe werking van voorgenomen activiteiten.

Toetsing vond plaats op basis van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland (d.d. 9 november 2016). Er geldt een algemene vrijstelling voor een aantal landelijke beschermde soorten, bij bestendig beheer of onderhoud en de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden. Derhalve komen in de volgende tekst de betreffende soorten (o.a. Bruine kikker, Egel en Konijn) niet aan bod. Voor deze soorten geldt vanzelfsprekend wel de Zorgplicht.

Daarnaast zijn voorgenomen werkzaamheden beoordeeld in relatie tot beschermde natuurgebieden in de omgeving.

Resultaten

Beschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen in hoog urbaan milieu met uitgebreide infrastructuur (van de Plesmanlaan, Darwinweg en Vondellaan). De bermen, beplanting, een fietstunnel, enkele sloten en een tankstation vallen binnen de contouren van het plangebied. Bredere waterstructuren en uitgebreide bebouwing begrenzen het plangebied.

Figuur 2 (links). Westelijk deel plangebied, noordzijde. Figuur 3 (rechts). Darwinweg, naar het zuiden gezien.

Figuur 4. Oprit tankstation, naar het noorden gezien. Figuur 5. Oostelijk deel Plesmanlaan, gezien naar het westen.

Soortenbescherming - flora

Onder de Wnb beschermde flora is binnen het plangebied niet aanwezig. Beschermde soorten zijn doorgaans (zeer) zeldzaam en komen nauwelijks voor in urbaan gebied. Voor de enkele typische muurplanten met beschermde status is binnen het plangebied geen leefgebied. Dit geldt voor onder meer Schubvaren en Muurbloem.

De bermen zijn veelal kruidenrijk met onder meer Duizendblad, Knoopkruid en Margriet. Het plangebied voorziet niet in geschikte milieu voor beschermde soorten als Glad biggenkruid, Dreps, Naakte lathyrus en Tengere veldmuur. Deze soorten verlangen open, schrale vegetaties, die niet zijn aangetroffen.

Soortenbescherming - fauna

Ongewervelde dieren. Het plangebied voorziet in potentieel leefgebied van de Platte schijfhoren, een Europees beschermde zoetwatermollusk. Het gaat zowel om de enige sloot binnen het plangebied, nabij het tankstation (Figuur 6), alsmede de watergangen rondom het plangebied. In het naastgelegen Leiden Bioscience Park is de soort wijdverspreid, blijkens onderzoek door stichting EIS-Nederland (Koese & Drukker 2020). Overige beschermde ongewervelden zijn niet aanwezig in het plangebied. Over het algemeen geldt dat deze zeer specialistisch zijn ten aanzien van het leefgebied. Hun habitat is hoofdzakelijk te vinden in ecologisch hoogwaardige milieus.

Figuur 6. Watergang met (hoge) potentie voor aanwezigheid van de Platte schijfhoren.

Amfibieën en reptielen. Strikt beschermde vertegenwoordigers van deze soortgroepen ontbreken in het plangebied en Leiden, gelet op de provinciale/nationale distributie van de betreffende soorten (Creemers & Van Delft 2009). In het bijzonder vermeld: geschikte land- en voorplantingshabitat van de Rugstreeppad is er afwezig. Bovendien zijn er geen aanwijzingen van een (vaste) populatie in Leiden (natuurdatabase gemeente Leiden). Het is een zeer mobiele soort en zonder fysieke barrières kan hij eenvoudig nieuw leefgebied bevolken. Voor de gemeente Leiden is geen kans hierop; bronpopulaties zijn afgesneden door grote fysieke barrières als wegen en kanalen.

Overige te verwachten soorten algemene amfibieën (Meerkikker, Kleine watersalamander, etc.) zijn in provinciaal beleid vrijgesteld van hun beschermde status. Vanzelfsprekend geldt wel een zorgplicht voor deze soorten. Reptielen ontbreken in Zuid-Hollands stedelijk gebied.

Vissen. Beschermde vertegenwoordigers onder de soortgroep vissen zijn in de aanwezige wateren niet te verwachten. Waarnemingen van de Grote modderkruiper in de regio Rijnland zijn ondanks frequente bemonstering niet bekend (Kranenbarg *et al.* 2015).

Vogels. Nesten met een jaarrond beschermde status (categorie 1 tot en met 4) zijn binnen het plangebied niet aanwezig. Geschikte, rustig gelegen bomen voor Sperwer, Buizerd, Havik, Boomvalk en Ransuil zijn niet voorhanden.

De enkele bebouwing binnen het plangebied voorziet niet in broedmogelijkheden voor gebouwbewonende soorten als de Huismus. Voor aan het plangebied naburige bebouwing worden evenmin Huismussen of andere gebouwbewonende soorten met jaarrond beschermd nesten verwacht. In het Pesthuis zijn ook Huismussen uitgesloten. De laatste waarnemingen dateren uit 2012 (natuurdatabase gemeente Leiden; NDFF), ondanks herhaalde bezoeken in broedtijd in het kader van het Stadsnatuurmeetnet, in 2014, 2017 en 2019. Binnen het plangebied is ook geen essentieel foerageergebied voor deze soort te verwachten, gelet op het beperkte aanbod aan struiken.

Vogelsoorten van beschermingscategorie 5 (strikt beschermd wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen) zijn potentieel als broedvogel aanwezig. Het gaat dan enkel om de Ekster. De staat van zijn instandhouding voor deze soort echter gunstig. Zowel provinciaal (bron: Netwerk Ecologische Monitoring, Sovon & CBS) als gemeentelijk (Moerland & De Zwarte 2020) is er sprake van een stabiele situatie. In dit verband kunnen de nesten en nestlocaties van de Ekster in Leiden, wanneer niet in gebruik, niet als strikt beschermd worden beschouwd. Voor de Spreeuw, Pimpelmees en Koolmees ontbreken geschikte bomen voor holtebroeders binnen de contouren van het plangebied.

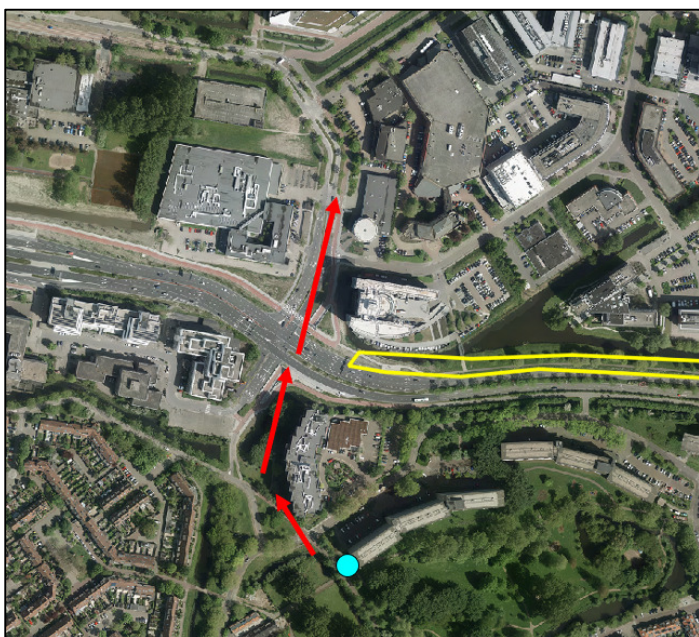
Tot slot zijn nesten van overige inheemse vogelsoorten te verwachten. Het gaat dan om soorten als bijvoorbeeld Merel, Waterhoen, Winterkoning. In gebruik zijnde nesten van deze soorten zijn strikt beschermd.

Zoogdieren. Beschermde vertegenwoordigers onder de grondgebonden soorten zijn niet te verwachten. Voor Steenmarter en Eekhoorn ontbreekt het aan leefgebied, evenmin wordt de Waterspitsmuis verwacht. Er zijn geen waarnemingen van deze soort gedaan voor minimaal de laatste 20 jaar, voor wat betreft Leiden en de polders van Oegstgeest, Valkenburg en Voorschoten (natuurdatabase gemeente Leiden; NDFF). De soort behoeft structuurrijke oevers met ruim aanbod aan (submerse) watervegetatie. Deze kwaliteit moet bovendien jaarrond in ruime mate beschikbaar zijn, om ook overleving in de winter te garanderen. Hierin voorziet het plangebied en aangrenzende wateren niet.

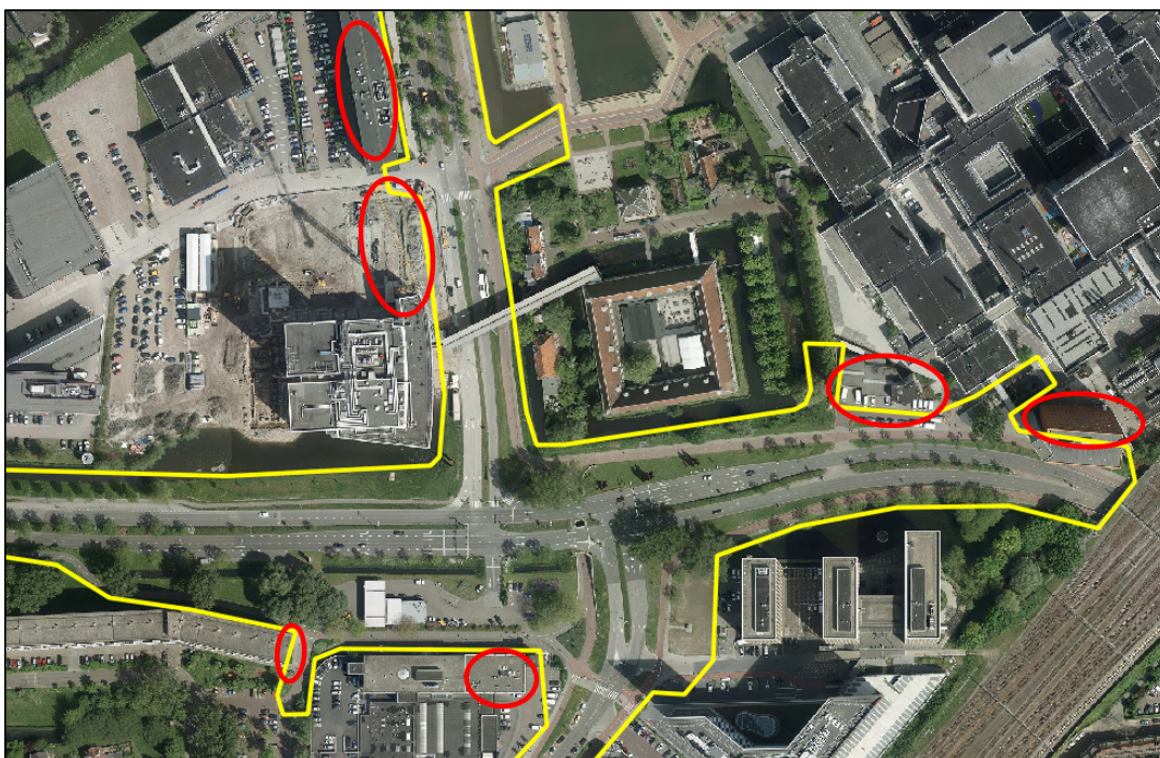
Binnen het plangebied zijn geen beschermde verblijfplaatsen van vleermuizen te verwachten. De schaars aanwezige oudere bomen zijn veelal goed onderhouden (waardoor geschikte holtes of scheuren ontbreken), of staan op een voor vleermuizen ongunstige locatie (bijvoorbeeld op het verlichte verkeersplein). Dit laatste gaat ook op voor de laagbouw van het tankstation. Ondanks het aanbod aan open stootvoegen is de locatie voor verblijfplaatsen niet kansrijk. De aan-/uitliegroute is ongeschikt en bevindt zich bovendien in een sterk verlichte omgeving.

Wat betreft essentiële vliegroutes en/of essentieel foerageergebied is het plangebied niet van belang. In stedelijk gebied gaat het in de regel niet om adaptieve soorten als Ruige of Gewone dwergvleermuis waarvoor dit speelt. Zo is bekend dat exemplaren van een kraamkolonie Gewone dwergvleermuizen bij park Kweeklust goed in staat zijn de sterk verlichte Plesmanlaan over te steken, richting de Einsteinweg (Figuur 7). Essentieel gebruik van het plangebied door meer kritische soorten is niet aannemelijk, gelet op het sterk stedelijke en ook verlichte karakter van het plangebied.

Verblijfplaatsen zijn wel potentieel aanwezig in diverse (delen van) gebouwen rondom het plangebied. Het gaat dan enkel om de Gewone en Ruige dwergvleermuis. In Figuur 8 zijn deze gebouwen gemarkeerd.

Figuur 7. Locatie kraamkolonie Gewone dwergvleermuis (blauwe stip) en vliegbewegingen (pijl). In geel het plangebied.

Figuur 8. Overzicht van locaties met mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen.

Gebiedsbescherming

Het plangebied bevindt zich binnen een straal van vijf kilometer van een Natura 2000-gebied. Meijndel & Berkheide is het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied op 4.3 kilometer afstand van de Plesmanlaan. Het gebied is aangewezen voor de stikstofgevoelige habitattypen Witte duinen, Grijs duinen (kalkrijk en –arm), Duindoornstruwelen, Duinbossen (droog, vochtig en binnenduinrand), Vochtige duinvalleien (open water, kalkrijk en hoge moerasplanten).

Voorts bevindt het plangebied zich niet in het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Samenvatting

Soortenbescherming. Gelet op bovengenoemde bevindingen kunnen de volgende beschermde situaties niet op voorhand uitgesloten worden:

- aanwezigheid van de Platte schijfhoren in de watergangen binnen en direct grenzend aan het plangebied;
- in gebruik zijnde nesten van broedende vogels in bomen, struiken en riet in en rondom het plangebied;
- strikt beschermde verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen in bebouwing grenzend aan het plangebied.

Gebiedsbescherming. Het meest dichtbij gelegen stikstofgevoelige Natura-gebied (Meijndel & Berkheide) ligt op een afstand van 4.3 kilometer.

Effectenbeoordeling

Soortenbescherming. Voorgenomen herinrichting van het plangebied kan effecten sorteren op beschermde situaties:

- mogelijke aanwezigheid van de Platte schijfhoren. Het dempen van de sloten in het plangebied kan leiden tot het wegnemen van beschermd leefgebied en tot aantasting/doden van beschermde exemplaren van de soort. Directe of indirecte effecten zijn mogelijk voor de soort in de watergangen rondom het plangebied;
- in gebruik zijnde vogelnesten zijn binnen het plangebied aannemelijk. Het verstoren of aantasten hiervan is verboden;
- mogelijke verblijfplaatsen van Gewone en Ruige dwergvleermuizen in bebouwing rondom. De werkzaamheden tasten (de kwaliteit van) de verblijfplaatsen niet aan. De bebouwing zelf blijft behouden, het aandeel ecologisch groen dat verdwijnt is marginaal en kan niet als essentieel voor het functioneren van de verblijfplaats beschouwd worden. Ten aanzien van het verstoren van rustende vleermuizen: licht en trilling zijn in principe hiertoe in staat. De relevante soorten vleermuizen zijn binnen hun verblijfplaats echter beperkt gevoelig voor geluiden of trillingen. Onderzoek naar geluid en trillingen door Oudega *et al.* (2018) toont aan dat lage tonen niet leiden tot het mijden van geluid ('noise avoidance') bij een kritische soort als de Gewone grootvleermuis, noch de Gewone dwergvleermuis. Directe nachtelijke verlichting vanaf het werkterrein heeft in potentie een grotere kans op verstoring.

Gebiedsbescherming. De reconstructie van dit deel van de Plesmanlaan Ring Noord zal leiden tot een betere doorstroming van verkeer, mogelijk ook tot een toename in verkeersintensiteit. Als gevolg van een toename in verkeer treedt extra emissie van schadelijke stoffen (verontreiniging) naar lucht, water en/of bodem op. Extra stikstofdepositie binnen vijf kilometer valt op voorhand niet uit te sluiten. Er zijn potentiële nadelige gevolgen op de kwaliteit van voor stikstofgevoelige habitat en leefgebied in Meijndel & Berkheide. Voor overige externe effecten, zoals geluidsoverlast of lichthinder van de werkzaamheden, is de afstand tot de Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland te groot. Dit kan redelijkerwijs worden uitgesloten.

Aanbevelingen

Voorgenomen gebiedsontwikkeling raakt potentieel aanwezige beschermde natuurwaarden. De volgende aanbevelingen worden gedaan in het kader van de Wet natuurbescherming:

- laat nader onderzoek uitvoeren naar de aanwezigheid van de Platte schijfhoren binnen het plangebied en binnen de invloedssferen van het werkterrein;
- houd rekening met effecten op strikt beschermde natuurwaarden, door te werken conform een ecologisch werkprotocol. Broedende vogels en in gebruik zijnde vogelnesten zijn strikt beschermd in de Wnb. Ook dienen eventuele vleermuizen in aan het plangebied grenzende bebouwing niet verstoord te worden;
- laat nader onderzoek uitvoeren naar eventuele additionele stikstofdepositie in beschermde Natura 2000-gebieden. Op basis hiervan kan bepaald worden wat de effecten zijn op instandhoudingsdoelen voor stikstofgevoelige habitats of leefgebieden van soorten.

Literatuur

- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie). 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Karels-van Krimpen, M.A., G.F.J. Smit, D.L. de Vos. 2018. Reconstructie Leidse ring Noord. Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming. Bureau Waardenburg Rapportnr. 18-046. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Kranenbarg, J., R.P.J.H. Struijk, M. Schiphouwer, J. Bergsma, K. Didden & J.E Herder. 2015. De vissen van Zuid-Holland. Stichting RAVON, Nijmegen en Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Koese, B. & D. Drukker. 2020. De platte schijfhoren *Anisus vorticulus* op het Leiden BioScience Park. EIS-2020-010. EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden.
- Moerland, W. 2018. Quick scan Ring Noord Leiden. bSR-notitie 1915. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.
- Moerland, W. & N. de Zwarte 2020. Stadsnatuurnmeetnet Leiden 2020, resultaten en analyse Vogels en Vleermuizen.. bSR-rapport 404. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.
- Oudega, H., R. Janssen, A. van Hooff & R. Delbroek. 2018. Worden vleermuizen verstoord door festivalmuziek? De Levende Natuur (jaargang 119): nummer 5, pagina 224-229.

© Bureau Stadsnatuur | Westzeedijk 345 | 3015 AA Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechtelijke. bSR kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.